

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy óra . . . — » 85 »
Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. ítélőtábla épületével
szemben.

hová az előfizetések és a
lap szétküldésére vonatkozó
főlszólások intézendők.

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. tábla átellenében,
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény in-
tézendő.

Kéziratot vissza nem adunk

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Vasuti értekezlet.

Pécs, 1898. június 6.

A budapest-pécsi vasutnak az eredeti tervtől eltérőleg Szt.-Lőrinc felé való kiépítése egyszer s mindenkorra bevágta az utját annak, hogy Pécs városa valaha jelentékeny vasutvonalak csomópontjává legyen, mert ezek a vonalak követve a fővárosból kiindulólág már létesített vasutak irányát, természetes folytatásukban jobbról-balról elkerülik városunkat, a mely egymagában mégsem oly jelentékeny, hogy a nemzetközi forgalomban, a melynek ezek a fővonalak szolgálatában állnak, ki nem kerülhető fixpontot képezne.

Ha tehát vasuti összeköttetésünket fejleszteni akarjuk, másodrendű, vagy éppen-séggel csak helyi érdekű vasutak létesítésére vagyunk utalva, s ebben a tárgyban hívta össze a polgármester a városi bizottsági tagokat tegnapi a városház közgyűlési termében tartandó értekezletre.

Az értekezlet iránt a bizottsági tagok körében nem nagy érdeklődés mutatkozott, mert bizony csak gyér számmal jelentek meg a városatyák, tulnyomó részben a kereskedelmi osztályból, de a kik megjelentek, annál élénkebb részt vettek az eszme-cserében, a mely kétségtelen bizonyosságot tett arról, hogy mily nagy fontosságú érdeke fűződik a városnak a tervezett vasutvonalak létesítéséhez, de arról is, hogy milyen nagy, csaknem leküzdhetetlen természeti akadályok állnak utjában azok kivitelének.

S ebben kell keresnünk az okát annak is, hogy míg hazánkban a vasuti hálózat az utóbbi időben csaknem tultengő kiterjedést vett s a legjelentéktlenebb forgalmi pontok is minden irányban új összeköttetéseket nyertek, addig városunk megmaradt 25 év előtti helyzetében s az innét kiindulólág tervezett vonalakra nyert előmunkálati engedélyek mind jobblétre szenderültek, mielőtt a megvalósulás stádiumába juthattak volna.

Dacára annak ugyanis, hogy városunk már maga is oly forgalommal bír, a mely helyi érdekű vasutak létesítésére kecségtető kilátást nyújthatna; dacára annak, hogy vidékünk vasuti szállításra alkalmas és keresett cikkekben, szénben, fában, borban, terményekben bővelkedik: helyi érdekű vasutak nem létesülhetnek a csak nagy pénzáldozatokkal leküzdhető természeti akadályok folytán.

Az a hegyvidék, a mely a polgármester kijelentése szerint kínai falként zárja el közlekedésünket észak és kelet felé, csak elsőrendű vonal rendelkezésére

álló nagy tőkével lenne keresztültörhető, a melynek az országos, sőt a nemzetközi forgalmat közvetítő üzeme az ily nagy befektetést megbirja, de a szerényebb keretek közt mozgó helyi forgalom ily áldozatokra nem képes, mert ezeknek megfelelő jövedelmezőségre nem számíthat.

A pécs báltaszéki vonal talaj-nehézségei, a pécs-miholjáci vonalon szükséges folyamathidalás természetes akadályai maradnak mindig a szerény viszonyok közt mozgó helyi érdekű vonalak létesülésének s azért épenséggel nem tekintünk vérmes reményekkel a tegnapi értekezlettel megindított mozgalom végeredménye elé. — Megkísérlelnünk azonban mégis kell a kijutást abból az elszigeteltségből, a melybe az elsőrendű vonalnak tőlünk való elterelése városunkat juttatta, már csak azért is, nehogy minket is érhesse az a vád, a mely a budapest-pécsi vasut létesítése idején volt irányadó körünkre méltán nehezedik.

Ezért üdvözljük a megindított mozgalmat s megszívlelendőnek tartjuk az értekezleten tulnyomóan érvényesült azt a nézetet, hogy maga a város vegye a kezébe az ügyet, szerezzé meg az előmunkálati engedélyt, hogy annak megvalósításánál befolyását minél kiterjedtebb mértékben érvényesíthesse.

Ez az egész vonal érdekeitségénél, sőt a pénzvilágnál is nagyobb bizalmat fog kelteni és így az eredményt is jobban biztosíthatja, mintha a város egyszerűen a támogatására szoritkozna egy magánvállalkozásnak, amely utóvégre is nem a közérdek szolgálatában áll, hanem a dolog természetéből folyólag a maga hasznát keresi.

Az értekezlet lefolyásáról a következő részletes tudósításban számolunk be:

*

Körülbelül harminc városatya jelent meg a vasárnapi vasuti értekezletre, melyet a polgármester a városháza közgyűlési termébe összehívott.

Majorossy polgármester valamivel 10 óra után megnyitván az értekezletet, előadta, hogy a hitelbank a budapest-szerajevói összeköttetést Pécs elkerülésével szándékozván létesíteni, a közgyűlés tudvalevőleg egy küldöttség menesztését határozta el a kormányhoz, hogy az új vasuti vonalnak városunkon keresztül való építését kieszközölje. A polgármester tájékozást szerzendő tudakozódott úgy a hitelbanknál, mint a kormánynál, sőt mivel stratégiai szempontok is közrejátszanak ez ügyben, az illetékes katonai köröknél is, vajjon lehetséges lenne-e az új vasutat a tervezett iránytól eltérőleg Pécs felé irányítani, de mindenütt azt a felvilágosítást nyerte, hogy ez eleve ki van zárva.

Ily körülmények közt le kell tennünk a reményről, hogy a pécsi küldöttség eljárása

eredménynyel járjon, hanem vasuti összeköttetésünk fejlesztésére úgy észak, mint dél felé magunknak kell kezdeményező lépéseket tennünk.

A pécsi keresk. és iparkamara e kérdésben már tartott értekezletet, melyen meghívás folytán a polgármester is részt vett. Itt egyhangú kifejezést nyert az a nézet, hogy vasuti összeköttetésünknek fejlesztése főleg két irányban képezi a város létérdekét. Az egyik a pécs-báltaszéki vonal, a mely főleg a Dunának baja-báltaszéki áthidalása után fog fontosságban emelkedni, mert biztos és egyenes összeköttetést létesítene köztük s a nagy magyar alföld között; a másik a pécs-doln-miholjáci vonal, a mely úgy megyénk gazdag déli vidékeit hozná hozzánk közel, mint a slavonai vasutakkal való közvetlen kapcsolatunkat megvalósítaná.

A kereskedelmi kamara értekezlete ezeket a nagyfontosságú vonalakat biztosabban vélte létesíthetőnek, ha ezek ügyét maga a város, mint erkölcsi testület, veszi kezébe, azért felkérte a polgármestert, hogy az akciót indítsa meg erre nézve. A polgármester ennek meg is felelt; meghozatta a bécsi katonai földrajzi intézettől a vonatkozó vidékek térképeit s megbizta a városi főmérnököt, ki-nek vasuti ügyekben kellő jártassága van, hogy jelölné meg a létesítendő vonalak irányát s tanulmányozza azok kiépítésének lehetőségét.

A polgármester a miniszteriumban azt a felvilágosítást nyerte, hogy a pécs-báltaszéki vonalra a kormány másnak, mint Pécs városának, még előmunkálati engedélyt sem hajlandó adni s egy folyamodónak erre vonatkozó kérvényét már vissza is utasította. Időközben Zsolnay Miklós egy írásbeli ajánlatot adott be a városhoz, a melyben kéri a várost, hogy az előmunkálati engedélyt úgy a pécs-báltaszéki, mint a pécs-miholjáci vonalra neki a kormánytól eszközölje ki, s ennek ellenében kötelezi magát, hogy az összes előmunkálatokat a saját költségén teljesítené, s ha a vasutakat három év alatt nem létesítené, az összes terveket díjtalanul a város tulajdonába bocsájtja, minek biztosítására 500 frt óvadékot le is tett.

Rauch János főmérnök ezután ismerteti mindkét vonal irányát. A pécs-báltaszéki vonalon oly sok talajnehézséggel kell megküzdeni, hogy a lehetőleg egyenes irány betartása óriási pénzbe kerülné, mert is az általa kitűzött vonal az akadályoknak lehetőség szerinti megkerülésével csaknem kétszerese a légvonalnak, de még így is elég költséges marad annak kiépítése. Ez a 75 kilométer hosszú vonal Pécsről kiindulva Somogy, Nagy-Hird, Pécsvár, Püspök-Lak, Geresd, Himesháza, Bózsok községek érintésével torkolna be a báltaszéki állomásba. Ennek a vonalnak előmunkálatai körülbelül 7500 frtba kerülnének, kiépítése azonban, ha rendes nyomtávoly vasut létesítenek, igen nagy költségbe kerülne.

A pécs-miholjáci vasut létesítése már sokkal kevesebb akadály leküzdésével jár s csak a Dráva áthidalása okozna nagyobb költséget. Ez a vonal Keszű, Garé, Szava, Viszló, Siklós érintésével haladna a Drávaig, illetve ennek áthidalásával Dolni-Miholjácig. Ennek előmunkálatai körülbelül 5600 frt költséget igényelnének.

Az ezután megindult vitában elsőnek szólt a tárgyhöz Engel József, aki igazolva látja a közgyűlésen is már hangoztatott azt az agyát, hogy a budapest-szerajevói vonalnak Pécs felé irányítása sikerülni nem fog. Hogy a pécs-báttaszéki vonalra senki előmunkálati engedélyt kapni nem fog, azt abból tudja, hogy egy folyamodót már a forgalmi viszonyokra való tekintetből elutasított a kormány. Nem tudja, mi indította a kormányt arra, hogy Pécs városával kivételt tegyen s nekünk az engedély megadását kilátásba helyezze, de épen ezért szükségesnek tartja, hogy a város maga folyamodjék az előmunkálati engedélyért, nehogy a város által ajánlott magán vállalkozótól — tett kijelentésükre való hivatkozással — az engedélyt megtagadják. Ha a város megkapja az engedélyt, akkor is átruházhatja az általa kikötendő feltételek mellett az ajánló magánvállalkozónak.

Egry József szerint Zsolnay Miklós ajánlata a városra nézve oly előnyös, hogy azt lehetetlen visszautasítani. Azt tehát el kell fogadnunk s a kormánynál közbejárni, hogy Zsolnay az előmunkálati engedélyt meg is kapja.

Littke József ki akarja zárni itt a privát spekulációt, mert a magánvállalkozó nem azért szerzi meg az engedélyt, hogy arra ráfizessen, hanem hogy haszna legyen belőle. Ez a haszon a városra is ráér, ha pedig veszteséggel járna, akkor is a városnak illik ezt viselnie, mert a vasut létesítése közérdek, a melylyel járó terheket nem lehet egy polgár nyakába varrni. De ma korainak is tartja arról vitatkozni, hogy ki szerezzék meg az előmunkálati engedélyt, mert előbb a vonalak összes érdekességét is bele kell vonni a mozgalomba, ha eredményt akarunk. Indítványozza tehát, hogy egy újabb értekezletre hívják meg az érdekeltséget is, a dunagőzhajó társaságot, a püspöki, alapítványi, Majláth, Benyovszky uradalmakat, hogy azok is hozzászólhassanak a dologhoz.

Krasznay Miklós dr. Littke indítványában csak a dolog elodázását látja, mert az előmunkálati engedély kieszközléséhez az érdekeltség meghallgatása nem szükséges; ez későbbi teendő.

Ullmann M. Károly legcélszerűbbnek tartja, ha a város folyamodik az előmunkálati engedélyért s aztán a munkálatok teljesítését magánvállalkozónak is átadhatja, mert maga sem tartaná célszerűnek, hogy ezt a város teljesítse, a mire a törvényhatóság nehézkes apparátusa nem is alkalmas. Az érdekeltség összehívása maradhatna a nyomjelzés elkészülte utánra is, hiszen arról, hogy hozzájárulni készek, vannak már biztos adataink.

Piacsek Gyula szerint a város rosszul tenné, ha a kormány által neki fentartott jogát magától elhárítaná s az engedélyt nem a maga, hanem egy magánvállalkozó számára szereznék meg. Ha a város már megkapta az engedélyt, a traszírozással megbízhat akárkit. Folyamodjék tehát a város haladéktalanul az előmunkálati engedélyért.

Littke József előbb szükségesnek tartja az érdekeltség belevonását, mert ha a közgyűlés elé azzal lépünk, hogy 15000 forintot traszírozásra szavazzon meg, azt is ki kell mutatnunk, hogy a tervezett vasut tényleg létesülni is fog. Ezt pedig csak úgy tehetjük, ha az érdekeltekkel érintkezve, adatokat nyerünk arra nézve, hogy a terv számíthat általános támogatásra.

Záray Karoly dr. azt mondja, hogy az előmunkálati teendőket a város nem is képes teljesíteni, mert sok csinja-binja van annak s nem pusztán az irányításból áll. Fogadjuk el tehát Zsolnay Miklós ajánlatát.

Papp József elfogadja Littke indítványát mindkét irányban azzal a módosítással, hogy a város folyamodjék azonnal az előmunkálati engedélyért s ha ez meglesz, akkor hívjuk össze az érdekeltséget.

Polgármester kijelenti, hogy az érdekeltség előzetes egybehívása nem jelent nevezetes halasztást, mert az két hét alatt megtörténhetik.

Erre az értekezlet elhatározta, hogy a polgármester 14 napon belül hívja meg értekezletre a főbb érdekelteket, mint a dunagőzhajózási társulatot, a püspöki, alapítványi, Majláth, Benyovszky uradalmakat, Siklós és Baja városokat, mert az előmunkálati engedélyért is csak a vonal irányának hozzávetőleges megjelölésével lehet folyamodni, célszerű tehát, ha az érdekeltek már az előmunkálati engedély kiadása előtt is hozzászólhatnak az irány megállapításához.

Ezzel az értekezlet 3/4-12-kor véget ért.

Garay János szobrának leleplezése.

— Saját kiküldött tudósítónktól. —

Pécs, 1898. június 6.

Szegzárdon, Tolnamegye székvárosában, országos ünnepet ültek tegnap, leleplezván a város szülöttének, Garay Jánosnak ércszobrát, a város főterén, a Garay-téren.

Hogy ki volt Garay?

A magyar nemzet történetének dalnoka! S a ki ismeri *Kontot*, a kemény vitézt és harminc társát; a ki olvasta az *Arpádok*-at, a ki lelkesült a *Magyarok Mózesé*-n, a ki együtt érzett a *Csatár*-ral és *Szent László*-val s a ki hallotta az *Obsitos* történetét: az tudja, hogy ki volt Garay János!

Garay János 1812. október hó 10-én született Szegzárdon. Szülőházát 1881. szeptember 4-én emléktáblával jelölte meg reá méltán büszke szülővárosa, melyen *Szász Károly* következő emléksorai vannak:

»Itt született Garay, fészkeből itt kele szárnyra,
Könnyű pacsirta gyanánt égbe röpitni dalát,
Hallja egész ország s örömeben reszket a fészek,
Mert dala honszeretet, mert dala hő szerelem.«

A házban ma *Dicenty* Gyula kereskedése van. Garay apja, id. Garay János, szintén kereskedő volt.

Garay János 1823—1829-ig *Pécsett tanult a ciszterci főgimnáziumban*. Itt írta, mint VI. osztályu növendék, első versét, melynek címe *»Első áldozat«* volt. Majd a pesti egyetemre ment s a bölcsészet hallgatása után orvosnövendék lett, később pedig *Horváth István* történettudós hatása alatt a történettel és nyelvészettel kezdett foglalkozni. 1833-ban a *»Regélő«*-be dolgozott; 1835—1836. évben az *»Auróra«*-nak volt munkatársa. Ekkor írta *»Jósige«* és *»Báthory Erzsébet«* című drámáit. 1842-ben a *»Regélő«* pesti Divatlap-ot alapította. 1839-ben a magyar tudományos Akadémia levelező tagjává lett; 1843-ban pedig a Kisfaludy társaság választotta rendes tagjává, melynek 1845-ben segédtitkára lett. 1848-ban a *»Kossuth Hírlapja«*-nál dolgozott, de nemsokára a pesti egyetemre a magyar nyelv és történelem tanárává nevezték ki. Innen a szabadságharc leverése elszólította és csak nagysokára jutott az egyetemi könyvtárban alkalmazáshoz. Szemei itt nagyon meggyengültek, betegeskedett is és felesége, a ma is élő *Babocsay Mária*, Fóthra fürdőbe vitte, de már nem lehetett rajta segíteni. 1853. november 5-én meghalt.

A Garay-szobor eszméjét 1860-ban *Bartal* György, tolnamegyei bizottsági tag, pendítette meg. Országos gyűjtés folytán 1894. elején gyűlt össze a szoborra annyi pénz, hogy kiirhatták a pályázatot. Ugyanez év október 1-én a szobor elkészítésével *Szárnovszky Ferenc* szobrászt bízták meg, a ki Budapesten 1863-ban született. A szobrász a szobrot Párisban mintázta.

A szobor álló alakban, diszmagyarban mutatja Garayt. Jobbjában könyvet, baljában iratcsomót tart, mintha költeményt szavalna. A haraszi mészke alapon nyugvó szobor patinával bevont ércből készült; elején a talapzatról a nemtő nyujt babérágat a költő felé balkezével, jobbjában pedig lantot tart. A nem-

tőt pátyi kőből maga a szobrász faragta. Háttul az *»Obsitos«* reliefje látható.

A Szegzárdon lefolyt tegnapi ünnepségen az egész ország lelkesedése, büszkesége csüggött. Pécs város is részt kért az ünnepélyből s *Bolgár Kálmán* által koszorut küldött a szoborra. *Bolgár Kálmán* különben, mint poéta is, leróttá hálánkat a költő iránt, a *»Tolnavármegye«* ünnepi számába a következő lendületes költeményt írván a költőről:

Lenne-e költő — nagy, vagy igénytelen —
Ki ne füzne ma be egy levélkét
A koszoruba, melylyel hálatekten
Egy nemzet nyujt Neked elismerést?
Egy nemzet, melynek dicsőült költő!
Nagyságát, hírét, büszkén hirdetéd,
És fényes multja örök oszlopára
Szent kegyelettel hintéd a babért.

Köszöntlek én is hát szerény szavammal,
Én, a költészet névtelenje csak.
Feléd jövök a rég pihentett lanttal,
Hogy húrjai még egyszer szóljanak.
A hála koszorujában óh legyen
Kis levelemnek is parányi hely,
Hisz te voltál az, ki dalra ihletett
Lantod magasztos költeményivel.

Hazánk történetéért lelkesedni,
Csodálni multja nagy alakjait,
S a jövődre új reményt me ritni,
Erre oktattak engem műveid.
A szellem, mely belőlük kisugárzott,
Rég mult időkből nyerte ihletét,
Hogy emlékeztessd véle a magyart rá:
Mivé kell tenni újra nemzetét.

Nemes szívednek minden dobbanását
Hazád igaz szerelme lüktetéd,
S a hit melegével verseid szavát
Ez volt, mi lelkes szózáttá tevéd,
Szózáttá, mely int, buzdít és parancsol:
Szeretni híven mindig a hazát,
A földet, melynek dicső elődeink
Vérükkel áztaták minden porát.

E szózat gyűjte ma is minket össze,
Hogy ünnepeljük itt emlékedet,
Hogy megfogadjuk ércszobrod előtte:
Követni buzgón szent intősidet.
S a mig mi mostan bámuló szemekkel
A multba nézünk műveid nyomán,
Te a jövőbe vetve pillantásod,
Áldásként monddod: nagy lesz még hazám!

A szoborleleplezésről saját kiküldött tudósítónk a következőkben számol be:

*

Sikerült ünnepség folyt le Szegzárd falai között a város nagy szülöttjének, *Garay János*nak, a költőnek ércszobra leleplezése alkalmából. Vendégül fogadta az ősi város a fővárosi írói és művészi gárdát, több notabilitást, akik tanúi voltak a szegzárdiak lelkesedésének és páratlan vendégszeretetének.

Az ünnepség tulajdonképpen szombaton este vette kezdetét, midőn 7 órakor berobogott a fővárosi vendégeket hozó különvonat, köztük *Perczel* Dezső belügyminiszterrel, akiket nagy küldöttség fogadott a perronon, de azonkívül a testületek zászlóik alatt s a tűzoltóság a zenekarral.

A vendégeket ötven koci szállította be a városba a föllobogózott utcákon keresztül, nagy tömeg nép éljenző sorfala között, midőn mindenkit kijelölt szállására vittek. A rendező bizottság négy tagja ugyanis Sárbogárd állomásig elibe utazott az érkező vendégeknek s még a vasuton kézbesítette a szállásjegyet s a különböző alkalmatosságokra, mint a kaszinó két estéjére, valamint a vasárnapi bankettre szóló részvételi jegyeket. Ebben a tekintetben a szegzárdiak kitétek magukért, s minden vendégről a legnagyobb figyelemmel történt gondoskodás.

Átöltözés után a vendégek *Széchenyi* Sándor gróf főispán lakására gyűltek — teára. Az igazi grand seigneur módjára valló fogad-

tatás s a főispán leereszkedő nyájassága kellemes érzéssel töltötte el a társaság tagjait.

Innét a kaszinó lampionokkal kivilágított parkszerű nyári helyiségébe vonult a társaság, ahol programmszerűleg az ismerkedési est volt, jöllehet ekkor már vendég és helybeli ismertegymást a főispán termeiből.

Kedélyes hangulatban, Garai cigánybandájának tüzes zenéje mellett éjfél utánig maradt együtt a társaság, a midőn minden egyes vendéget 1—1 rendező bizottsági tag kísért haza kijelölt szállására.

A vendégek közt voltak: Perczel Dezső belügyminiszter, Herczegh Mihály dr. egyetemi e. i. rektor, Lévy József, a tudom. akadémia tagja, a vármegye orsz. gyűlési képviselői Pichler Győző kivételével, Váradi Antal dr., Szárnovszky Ferenc, a szobor alkotója, Jakab Ödön, Kenedi Géza dr., Hock János, Hevesi József, Ferenczy József dr., *Bolgár Kálmán* anyakönyvi felügyelő stb.

Az ünnepség.

Mozsárlövések és a tűzoltó zenekar harsány zenéje jelezte vasárnap már a kora reggeli órákban az ünnepség kezdetét, mikorra ugyszólván az egész Szegzárd lakossága és a messze vidékről odasereglett jó falusi nép az utcákon hullámozott.

Gyönyörű verőfényes nyári nap kedvezett az ünnepségnek. A helybeli intelligencia és a vendégek a kaszinó nyári helyiségében gyülekeztek, ahonnan d. e. 10 órakor történt az indulás a leleplezés színhelyére.

Az ünnepségre egybesereglettek közt diszmagyar ruhában jelentek meg: Csapó Vilmos kamarás, Herczegh Mihály, Simontsits Elemér megyei főjegyző, Sztánkovánszky János, Kovács Sebestyén László, Széchenyi Sándor gróf főispán, Boda Vilmos, Rátkay László, Szluha István orsz. képviselők, Perczel Dezső belügyminiszter, Ágoston István, Garay Antal nyug. gazdatiszt, a költő édes testvére.

A szobor körül három tribün volt emelve, melyen Szegzárd szép hölgyei foglaltak helyet s a napsugarak a szivárvány minden színét visszaverték a különböző színű napernyőkről és női kalapokról.

A szobor körül elhelyezkedtek zászlók alatt a szegzárdi polgári iskola növendékei, a főgimnázium tanulói, a kereskedelmi kaszinó, a kath. legényegylet és a kath. olvasókör tagjai, valamint a szegzárdi dalárda, amely pont 10 órakor rázendítette a himnuszt, amit az egész közönség fölállva és kalaplevéve hallgatott végig.

Impozánsan szép volt a kép, ami e pillanatban a szemlélő elé tárult. Még a házak teteje is, az ablakok, erkélyek mind el voltak lepve s amerre a szem csak ellátott, mindenütt embercsoportokra esett pillantása.

Fördös Vilmos, a szoborbizottság elnöke tartotta ezután megnyitó beszédét, előadva a szobor felállításának egész genezisét. A tartalmas beszéd után Rátkay László orsz. gyűlési képviselő lépett a dobogóra s nagy hatással adta elő beszédét, melyet áhitatszerű csendben hallgatott végig a közönség s végeztével kitörő lelkesedéssel s tapssal fejezte ki elismerését a költői lelkü szónoknak. A szép készületre valló beszédből — térszúke miatt — csak a következő részt közölhetjük:

»Feltűnik a kék ég, körülöttünk illatos virág. A földnek költészete teljes erejében, pompájában hozza legszebb alkottásait, néma dalait, az arany kalászt és a piros rózsákat...

A legszebb keret a mai ünnepélyhez, mely szintén virágzás. A nemzet nagy szívében ma nyílik ki újra egy nagy költőjével szemben a hála, az elismerés és szeretetnek régen bimbózó virága.

Garay János emlékezetét megünnepelni jöttünk össze.

Negyvenöt éve, hogy sirját behantolták. Majdnem egy félszázad!

1853. november 5. Ezen a borus, szomorú őszi napon szállt le a halál fehér an-

gyala, hogy a dalnok elnémult lelkét fölvigye az öröktűz melegéhez, ahonnan lelkezett.

Borus, szomorú nap mindenképen!

A szabadságában letiport nemzet orcáján amugy is a kétségbeesés könyei csurogtak!

A költő halála hírével csak több, fájóbb lett a köny és kevesebb a remény és vigasztalás!

Majdnem egy félszázada már.

Az elmulás napjától visszaröppen emlékezetem a bölcső első ringásáig.

Nézem a két évszámot. 1812—1853... és borongva mélézok a közbeeső 41 évi pályafutáson.

Mennyi szenvedés és mily kevés öröm!

Az Istenkéz Garaynk homlokára is e két szót irta föl: »Dicsőség és koldusbot.«

Tépelődve keresem a rejtély kulcsait.

És most nézzük a költőt. Hallgassuk meg lantjának zenéjét.

Jó Garay Jánosunk, ki immáron ott járdalsz Csokonai, Kistaludy, Vörösmarty, Petőfi, Arany és Tompa és sok más jeleseink oldalán. Kinek szelid lelke e pillanatban bizonyára itt szárnyal felettünk, ki imádtad az igazságot és maga voltál a szerénység: ó, ne félj, hogy a túlzás vagy a hizelgés illat nélküli virágait dobáljam emléked talpazatára.

Jövel bátran és hallgass ide... lelkedet a tiszta önérzet édes melege fogja beragyogni.

Garay költői pályafutása nem az üstökös szárnyalása. Inkább hasonlatos a bimbó tesléséhez, mely a természet örök törvényei szerint lassan nő, szírom szíromhoz, levél levélhez simul, de kifejezetten mégis a tökéletet mutatja.

Ő maga dallá:

A művészet örök trónja előtt,
Hol az ihlett, lelkesedés
Zöld koszoruja leng,
Esztenőikig epedtem, imádkozom.

Ő maga pásztortűzhöz hasonlítja tehetőségét.

Lantjának alaphangja a borongás, a szerelem, a szeretet, honfiézés és a mély vallásosság hurjai.

De ezen a négy hürön művész-kezekkel játszott s egy-egy dala élni fog, míg e hazában a költészetben gyönyörködők lesznek.

»Arany pohárban méregital« — mondja a szerelemről Petőfi.

»Az érzelmek oceanjának gyöngye« zengi Garay.

»Holdragyogta estvidék
Alkonyillat, rózsalég
Szerelémittas érzések
Lágy szorításu kezek.«

Mennyi üdeség e négy sorban!

Mintha most tépték volna le a költészet fájáról.

Vagy az »Emlékezet«, »Kék szemek«, »Találkozó«, »Pályalomb« című dalokban.

Még bensőbbek, igazabbak lesznek e dalok, midőn a hitvest, a gyermekét, az édes családi kört koszoruzza meg velük Garay.

Kétszer hódol meg e hatalmas érzés előtt és a kiválasztottat mindkét ízben szíve királynőjévé tette.

Az elsőt, Papp Mártát, félelvi együttlét után ő temette el; a második feleség Babocsay Mária ma is él!

Hála és köszönet e hűséges hitvestársnak.

Az ő szerelme adta a sokat szenvedett költőnek az igaz boldogságot, az ő csókjaiban fogantak meg gyermekei, ő volt a házi tűzhely angyala, eszményképe az igazi magyar hölgynek, kinek születni nagy és szép gondolat, ő ápolta Garaynk, midőn minden elveszett, a haza szabadsága, a feltámadás reménye, a költő önbizalma; ő volt vérenek forrósága, a világtalannak világossága s azután sem dobta el az özvegyi fátyolt, nem akasztotta a fejfára, hanem hordta hűségesen, szegényül is, túrve, némán, szótlánul, fenséges lelki

erővel... Áldás e nőnek, dicsőség az özvegynek! (A költőnek a tribün első sorában ülő, fekete ruhás özvegye könyeit törölgeti. A nagy közönség éljenzi.)

Az érdekes beszéd befejező szavai a következők voltak:

»Te pedig, édes szavu költőnk, nézz végig e tájon! Szülőfölded ez, melyhez mindig a vonzódás aranyszála kötött.

Nézd, ott a Bartina, mely a tüzes bortermé, a tüzes bort, melytől megeredt Hány Jánosod mosolygó humora, melynek kedvéért megirtad szikrázó bordalodat. Körötted áll Szegzárd népe, akiket szerettél. De eljött hozzád az egész magyar nemzet. Törvényhozása, kormánya, irodalma képviselve van. Küzdünk és harcolunk, sokszor önmagunkban is, de egyek vagyunk a haza, a király és a szabadság szeretetében. Lengjen közöttünk nagy lelked.«

Lehullott a lepel e pillanatban a szoborról és előttünk állott Szárnovszky zseniális alkotása, Garaynk minden ízében sikerült szobra, mely egyike ez időszerint hazánk legszebb szobrainak. Csak a Huszár Adolf alkotta Petőfi-szobor hasonlítható hozzá. A közönség bámulatának, meglepedésének egy-egy felhangzó ah! kiáltásban adott kifejezést s egyszerre csak azon vette észre magát, hogy önkénytelenül éljenzi a szobor alkotóját, aki kénytelen volt a dobogóra föllépni s ott fogadta percekig a közönség ovációját.

Váradi Antal szavalta el ezután alkalmi ódáját az egész térséget betöltő érces és öblös hangjával. Az óda utolsó négy versszakja a következő:

S magyar hölgyek, ti nemzetim virága,
Jertek rózsákkal koszoruzni meg
Szegzárd szülöttét, akinek szent hamván
Örök dicsőség sugara remeg,
Kinek nevére minden szív megdobban,
De legforróbban magyar ég alatt
A nőé — mert »magyar nőnek születni«
— Igy zeng a költő — »szép s nagy gondolat!...«

Nyolcvanöt év!... Még századéve sincsen,
Hogy csillaga egünkön megjelent.
S már szelleme a hallhatatlanságé,
Túlszárnyaló a szűkkörű jelent,
És ércebe öntve, ezredéves, hosszú
Jövőbe néz a szép, magasztos arc,
Mint lelki győzelem örök emléke,
Kinek babért termett a földi harc...

S hol egykoron királyt temettek gyászszal,
Ma költő üli a feltámadást.
Bélának hamván dalnokodnak szobrát,
Magyar hazám s népem — tisztelve lásd...
Nem ékesíté korona — csatákban
Nem vérzett, — de győzedelme él,
Mert a költő babérja halhatatlan
És örökebb a trónok ércinél...

Ó zengjetelek dalt, édest, lelkesítő,
A koszorúsnak szentelt ünnepen.
E nap, ez ünnep, ez a lelkesülés
Garay János emléke legyen!
S te drága bölcső, Szegzárd, ősi város,
Ki dalnokod megáldva ringatád:
Öleld e napnak ünnepén szivedre
Bennünk az egész nemzetet s hazát!...

Lelkesült tapsok jutalmazták az ékeszavu költőt, amidőn

Lévy József lépett az emelvényre, s költői lendületű beszéd kíséretében átadta az akadémia koszoruját a költő emlékének, akit »keblére ölelt a szülőföld, hogy soha többé el ne bocsássa.«

Jakab Ödön a Kistaludy-társaság nevében szintén egy nagy fehér szalagos babérkoszorút hozott, a melyet hangulatos beszéd kíséretében helyezett el a szobor talpazatára.

Kenedi Géza dr. a Petőfi-társaság piros szalagos babérkoszoruját hatalmas szónoki beszéd kíséretében adta át.

Hock János a »Nemzeti Szalon« képviseletében koszoruzta meg a költő szobrát

egy hosszabb, egészen új csapáson haladó beszéd kíséretében, amelyet fokozódó érzéssel hallgatott végig a közönség. Nehéz eldönteni, mit bámuljunk inkább Hockon, az előadásnak azt a művészetét-e, amelylyel magával képes ragadni minden hallgatóját, vagy az eszmegazdagságot, a forma tökélyét.

Szatmári Mór a budapesti újságírók egyesülete,

Hevesi József az »Otthon« kör nevében helyezték el koszorúikat, utóbbi egyszersmind a magyar sajtó nevében kifejezte háláját Szegzárd város közönsége iránt a szép ünnepségért és a szives vendégbarátságért.

Bolgár Kálmán Pécs sz. kir. város sárga-kék selyemszalagos, óriási koszorúját helyezte el a szoborra.

Simonsits Elemér megyei főjegyző Tolna megye közönsége nevében koszorúztatta meg a szobrot.

Koszorúkat helyeztek még el a szobor talapzatán: a költő családjának tagjai, a nőegylet és a különböző iskolák és testületek valami 20 darabot.

Fördös Vilmos, szoborbizottsági elnök beszéd kíséretében megörzés végett átadja a szobrot Szegzárd városának, melynek nevében *Hirling Ádám* városi főjegyző szép beszéd kíséretében átveszi a szobrot.

A himnusz akkordjai zárták be a sikerült ünnepséget, midőn a meghívottak, mintegy 250-en a közeli Szegzárd szálló nagytermébe vonultak diszebédre, ahol a szegzárdi minden rangú és idejű boroknak teljes gyűjteménye volt elhelyezve a fehér terítékű asztalokon.

A menü teljesen kielégítő és magyaros volt. A jó borok csakhamar megnyitották a szónoklatok árját, melyet pezsgős pohárral a kézben, szegzárdi módra a pezsgőt piros borral vegyítve, a késő délutáni órákig folytattak.

A tósztok sorrendje a következő volt: *Széchenyi Sándor* gróf főispán a királyra üritette az első poharat, utána *Simonsits Elemér* főjegyző Percel belügyminisztert éltette; *Fördös Vilmos* a vendégekre, *Tóth Ödön* az akadémia és egyetem küldötteire, *Boda Vilmos* a fővárosi vendégekre és a sajtó embereire, *Wiegand János* gimnáziumi igazgató Rátkayra, *Wosinszky Mór* apát-plébános a szobrászra, *Percel Dezső* belügyminiszter a szoborbizottság tagjaira, *Kalmár Dezső* Hock Jánosra, *Hock János* Garay jelenlevő szellemére: a művészet diadalára, *Rátkay László* a főispánra, *Várady Antal* dr. *Percel* miniszterre és családjára üritették poharaikat. A borközi toasztok is bőven estek, mert a jó szegzárdiak vizet nem adtak az asztalra.

Délután 5 óra tájban Percel miniszter s az uri vendégek megsejmeltek a főgimnázium előtti térségen folyó népünnepélyt, ahol a sárközi leányok és legények sajtóságos népviseletükben aprózták a kopogózt, melyet sarkantyú-pöngéssel kísérték.

Este 9 órakor a kaszinó nyári helyisége fényárban uszott, a táncmulatságon együtt voltak Szegzárd és vidékének összes szépei; akiknek délben meg nem ártott a sok mindentéle hamisítatlan jó bor, mámorosak lettek a tüzes pillantásoktól, melyek sötét pilláik alól törtek elé. A tánc itt kivilágos virradtig tartott s a fővárosi vendégek sokáig meg fogják emlegetni a vendégszerető Szegzárdot, amelyet jobbára csak ma hagytak el s ahová lassan-lassan visszatérnek a rendes hétköznapok.

A Leopold Kornél szerkesztésében megjelenő »Tolnavármegye« ünnepi számot, *Bodnár István* szegzárdi író »Garay album«-ot adott ki, melyhez közeletünk számos jeles járult dolgozatával.

A főreáliskolai tornaünnepély befejezése.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1898. június 6-án.

Az állami főreáliskolának f. hó 1-ére kitűzött tornaünnepélyének programja oly változatos és bő volt, hogy ha azt egyhuzamban

hajtották volna végre, akkor a rendelkezésre állott idő rövidsége miatt a program egyes számaint okvetlenül rövidebbre kellett volna szabni, a mi határozottan csökkentette volna az ünnepély értékét. Az az eső, mely szerdán a tornaünnepélyt félbeszakította, ekképen jót is tett; idő nyeretett általa a programot eredetileg tervezett teljességében végrehajtani, a mi szombaton délután meg is történt.

A tornaünnepély szombati része délután 5 órakor szertornászással kezdődött. A felsőbb osztályok tanulói a korláton, lovon és nyujtón szebbnél-szebb gyakorlatokat mutattak be, melyeket a közönség osztatlan tetszéssel fogadott. Különösen tetszettek *Antos Mihály* VII. o. t. és *Stern Dávid* IV. o. t. mutatványai. Nemkülönbön tetszettek a csoportos u. n. álló gúlák a korláton, de leglelkesebben tapsolt a nagyszámú közönség — mely majdnem egészen betöltötte a Bicikle-klub versenypályájának tribune-jét — a szabadon álló létrákon, mindenféle változatban bemutatott álló gúláknak. A közönség tapsa nemcsak az ügyes tornász ifjaknak szólt, hanem *Hemmerich Károly* tornatanárnak is, a ki ügyesen rendezte a szép mutatványokat.

Ezután következtek a versenyek, melyeken a következők lettek nyertesek:

I. **Magas ugrás.** A III. osztály tanulói közül nyerte az I. díjat (nagy ezüst érmet) *Grünhut Gyula* (1.45 m), a II. díjat (kis ezüst érmet) *Frühauf Florián* (1.45 m). — A IV. o. tanulói közül I. díjat: *Eberhardt János* (1.60 m), II. díjat: *Zlatkics Ferenc* (1.55 m). — Az V. o. tanulói közül I. díjat: *Gebauer Ernő* (1.60 m), II. díjat: *Jokics Tivadar* (1.50 m). A VI. o. tanulói közül I. díjat: *Heinrich János* (1.60 m), II. díjat: *Orf Győző* (1.55 m). — A VII. o. tanulói közül I. díjat *Tauszig Aladár* (1.50 m), II. díjat: *Misángyi Vilmos* (1.45 m). — A VIII. o. tanulói közül egy sem vett részt e versenyben.

II. **Távolugrás.** A III. o. tanulói közül nyerte az I. díjat: *Deli Dezső* (4.90 m), a II. díjat: *Krisztián István* (4.71 m). — A IV. o. tanulói közül az I. díjat: *Papp Ferenc* (4.59 m), a II. díjat: *Oblath Mihály* (4.55 m). — Az V. o. tanulói közül az I. díjat: *Mikes Andor* (4.85 m), a II. díjat: *Nedoli Ferenc* (4.65 m). — VI. o. tanulói közül az I. díjat: *Heinrich János* (5.50 m), a II. díjat: *Krisztián György* (5.15 m). — A VII. és VIII. o. tanulói közül az I. díjat: *Pritz György* (5.15 m), a II. díjat: *Tauszig Aladár* (5.08 m).

III. **Ruddal ugrás magasságban.** Az V. és VI. o. tanulók együttes versenyében az I. díjat nyerte *Mikes Andor* V. o. t. (2.60 m), a II. díjat: *Orf Győző* VI. o. t. (2.55 m). — A VII. és VIII. o. t. együttes versenyében (5-ször »holt« verseny) az I. díjat: *Handwerk Károly* VIII. o. t. (2.50 m), a II. díjat: *Schwarz Gábor* VIII. o. t. (2.40 m).

IV. **Sikfutás:** 100 méter távolságra. Az I. o. t. közül az I. díjat nyerte *Büttl J.* (14 $\frac{4}{5}$ mp.), a II. díjat *Joncsek L.* — A II. o. t. közül az I. díjat: *Gyűrő J.* (14 mp.), a II. díjat: *Prager J.* — A III. o. t. közül az I. díjat: *Hoffelner Rikárd* (14 $\frac{4}{5}$ mp.), a II. díjat: *Rosenberg Pál.* — A IV. o. t. közül az I. díjat: *Mazaly J.* (13 mp.), a II. díjat: *Ollinger B.*

V. **Sikfutás:** 100 m. távolságra két 60 cm. magas gáttal. A versenyben résztvevő V. o. t. közül az I. díjat nyerte: *Perger Gy.* (14 $\frac{3}{5}$ mp), a II. díjat: *Jokics T.* — A VI. o. t. közül az I. díjat: *Heinrich J.* (13 $\frac{4}{5}$ mp), a II. díjat: *Krisztián Gy.* — A VII. és VIII. o. t. együttes versenyében az I. díjat: *Velicogra A.* VII. o. t. (13 $\frac{4}{5}$ mp), a II. díjat: *Pritz Gy.* VIII. o. t.

VI. **Kerékpárverseny.** (13 kör: kilom.) Indító: *Bedő Imre*, a P. B. C. tagja; időmérő: *Lauber Dezső*, a P. B. C. tagja. A III. és IV. osztályból résztvevő négy tanuló közül az I. díjat nyerte *Ollinger Béla* (1 p. 49 $\frac{3}{5}$ mp.), a II. díjat: *Koharits János.* — Az V. VII. osztályból résztvevő 4 tanuló közül az I. díjat:

Tauszig Aladár VII. o. t. (1 p. 33 $\frac{4}{5}$ mp.), a II. díjat: *Németh Péter* V. o. t. A kerékpárversenyben résztvevő versenyzők legfűggebike: *Tauszig Aladár* még a P. B. C. által felajánlott értékes és izléses ajándékot (bronz állványos barométert) is megkapta.

A díjak kiosztását *Dischka Győző* igazgató lelkes beszéd kíséretében eszközölte. Beszédében konstataálta, hogy a lefolyt verseny teljesen megfelelt a hozzá fűzött várakozásnak. Ez pedig nem volt csekély, mert a pécsi főreáliskola ifjusága, valahányszor eddig nyilvánosan mérkőzött más intézetekével, győzedelmesen állotta meg helyét: így a milleniumi országos tornaversenyen, valamint a tavaly helyben megtartott kerületi verseny alkalmával. Üdvözölte azokat, kik díjakat nyertek, azokat meg, kiknek ezt elérniök nem sikerült, buzdította, hogy eddig tanusított buzgalmukat és kitartásukat kettőztessék meg, akkor a siker nem fog elmaradni, de valamennyit figyelmeztette, hogy azért kell most, ifju korukban, testi erejüket s ügyességüket fejleszteni, hogy majdan mint férfiak, ha a szükség úgy kívánna meg tudják védeni a hazát s a királyt.

A díjkiosztással véget ért az ünnepély.

Hogy a főreáliskola tornaünnepélye oly fényesen sikerült, az első sorban *Dischka Győző* igazgató érdeme, ki fáradságot, időt és pénzt nem kimélve, már hetek óta előkészítette az ekkép befejeződött s általános tetszésben részesült ünnepélyt.

Műkedvelők a szinpadon

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1898. június 6.

Szombaton este másodsor telt meg a színház előkelő közönséggel, hogy meghallgassa azt a hangversenyt, melynek műsora még másodsor hallásra is lekötötte hallgatóinak és nézőinek figyelmét.

Nemcsak megtelt a színház, de még kevésnek is bizonyultak a jegyek és igen sokan hiába iparkodtak az előadás napján jegyet szerezni, mert elfogyott már mind előzőleg, csupán a karzaton volt most is néhány üresen maradt hely, bár most jóval többen voltak ott is, mint az első előadás alkalmával.

A katonazenekar által előadott operai nyitány, a női énekkar rokka dala, a »Pécsi Dalárda« éneke, ugy a zárda kapujánál jelenet, mind sokkal nagyobb biztonsággal, mondhatni könnyedséggel lett bemutatva, meglátzott a szereplőkön, hogy az első előadás alkalmával elért siker megszüntette náluk azt a csekély elfogulást is, mely ha észrevehetőleg nem is nyilvánult, bizonyára meg volt náluk és a melynek nemcsak nyoma nem maradt szombatra, de már megjelenésükkor, egész szereplésük alatt látható volt, hogy mindnyájan otthon érzik magukat a szinpadon.

Szabó Erzsike kisasszony szombaton csak egyedül mondott el egy monológot, a mult alkalommal ifj. *Eötvös* Gusztávval előadott vígjáték helyett. Bár maga a vígjáték olyan érdekes és a szereplőknek abban nyújtott alakitása annyira felülmulata a mult alkalommal mindenkinek várakozását, hogy még egyszer szívesen hallottuk volna azt szombaton este is, némi tekintetben nyereség volt az, hogy *Szabó Erzsikét* ezzel az alkalommal tehetségének más oldaláról is megismerhette közönségünk.

A naiv, bakfisch leány szerepét játszva, olyan kedvesen domborította ki annak jellemző tulajdonait, olyan természetesen és mégis megkapóan adta elő az egész monológot, hogy a viszonzásul kapott virágok és tapsok élénken bizonyították azt a mély hatást, melyet játéka a közönségre gyakorolt.

Gyönyörűen sikerültek az előképek a második előadás alkalmával is és a közönség nem feledkezett meg ez alkalommal sem azoknak rendezőjéről és a képet alkotó közreműködők megtapsolása után tüntetőleg hivta *Odry* Lehelt a lámpák elé és lelkesen megéljenezte.

Kétségtelenül legérdekesebb és legtürelmetlenebbül várt száma volt az előadásnak a *Náday* Ilona fellépése, kit a szini szezon végén tartott két esti vendégszereplése alkalmából ismer a pécsi közönség. Énektudásában ugyan akkor is csak egy este volt alkalmunk gyönyörködni, mert a második előadás alkalmával annyira be volt rekedve, hogy nem tudott egy hangot sem énekelni, de már akkor mondotta a színpadon, hogy dalol ő nekünk még máskor is. Az a kitüntető szeretet és rokonszenv, melynek olyan sok jelével halmozta el közönségünk a népszínház bájos, fiatal művésznőjét akkori ittléte alkalmával nemcsak megújult, de fokozottabb mérvben nyert kifejezést most is s midőn *Reeh* György tanácsos karján belépett a színpadra az elegáns, fehér selyem estélyi ruhába öltözve és bájos, mosolygó arcával ismerősként hajolt meg, felhangzott a szünni nem akaró tapsvihár, a felnyújtott csokrokön kívül az egész földszintről rózsák repültek feléje, a zsinórpadról rózsaszírom eső hullott a kedves alakra s percekbe került, míg megkezdhette énekét a »Férfi« keringővel.

A hatás sem nyilvánulhatott impozánsabb módon, mint a belépés alkalmávali fogadtatása volt, de megújult úgy most, mint a »Csizdal« eléneklése után újból és újból s kétszer kellett megújraznia énekét a programmon kívül, míg végre belátta a közönség, hogy tulsokat nem szabad követelnie és megújuló tapsvihár és rózsaszapor között vett bucsut a virágokon járó, virágokkal elhalmozott művésznőtől, ki alig tudta megköszönni a szeretetnek oly sok, szívből jövő jelét.

Énekéről a már mult alkalommal bőven megírt kritikánk után talán felesleges is véleményt mondani, de azt meg kell említenünk, hogy a közönség részéről való szíves fogadtatás talán még az énektudás fokozására is alkalmas. *Náday* Ilonát is egész tehetségének teljes felhasználására, érzéseinek, szívének dalába öntésére bírta az, úgy, hogy szemmel látható volt, mint éli magát bele minden pillanattal abba az állapotba, a melyben legszebbet, legfenségesebbet nyujthat a művész, midőn a közönség szívéhez szól, saját szívéből fakadó hangokkal.

Megszerettük *Náday* Ilonát első fellépésekor, ez a szeretet csak fokozódott most és hiszszük, hogy ha még olyan fényes lesz is pályafutása, azokat a napokat, a melyeket itt töltött, a melyeken olyan ünneplésben részesült, a minőben nálunk még talán senkinek és neki talán még sehol része nem volt, épen úgy nem fogja elfeledni, mint mi őt, a midőn most is azzal bucsuztunk el tőle: A mielőbbi viszontlátásra!

A rendezőség minden közreműködő hölgyet szép virágcsokorral ajándékozott meg, melyeket a *Zsolnay* Miklós által felajánlott ezeröttszáz darab rózsából készítették. A *Náday* Ilona részére adott csokor gyönyörű majolika vázában volt elhelyezve, melyen e felírás van: »*Náday* Ilonának — a pécsi jótékony nőegylet választmányára.« Némi viszonzás akart ez lenni a művésznő előzékenységeért, ki saját iniciatívájából még multkori vendégszereplése alkalmával ajánlotta fel, hogy egy alkalommal lejön hozzánk énekelni egy jótékony célu hangversenyre.

Az előadás tíz óra után ért véget és egybevetve most már a két estén produkáltakat, örömmel konstatálhatjuk, hogy azok a nagyszabású előkészületek, a melyekben oly sokan és annyi fáradhatlan buzgalommal vettek részt, meghozták méltó gyümölcsüket, mert a két előadás összesen *egyezerháromszáz* frt bruttó jövedelmet hozott, melyből levonva a körülbelül ötszáz forintnyi kiadásokat, mégis marad nyolcszáz forint a két jótékony célu egyesület, a nőegylet és a vidéki hírlapírók szövetsége javára.

Kiváló érdemeket szereztek ennél *Sávell* Kálmánné urnő, a nőegylet elnöknője, ki az egésznek tervezője, megindítója volt, *Hinka* Lászlóné, a nőegylet alelnöknője, ki az elnöknő

elutazása után kezeibe vette az összes készüldések intézését, *Molnár* Kálmánné, a női énekkar szervezője és elnöknője, *Hoffer* Károly, annak betanítója, nemkülönben *Christof* Tódor, a katonazenekar karmestere, kinek nagy zenei tudása, párosulva kitartó buzgalommal, a próbák ezerféle kellemetlenségeit legyőző erélylyel és tapintatos eljárással eredményezte azt, hogy a nagyszabású előadásban az összhang elejétől végig a legszebben érvényesült.

Odry Lehel zseniális művész-szellemé is meglátszott úgy a műsor megválasztásánál, mint annak színrehozatalánál, különösen pedig az előképek rendezésében mutatott fel oly szépet, a minőt nálunk még nem produkáltak és a melyet fölülmulni a főváros sem lenne képes.

Az anyagi dolgoknak minden fennakadás nélkül való elintézése pedig *Reeh* György városi tanácsos érdeme, ki, mint a nőegylet titkára, nemcsak ténylegesen közreműködött az előadásban, hanem az előkészületek megkezdésétől az utolsó számla kifizetéséig minden ránehezető gondot az ő ifjúi könnyed természetével játszva végeztet s az ő dicsősége jórészen az, hogy az utolsó előadás előtt már napokkal előbb hirdethette, hogy már minden jegy elfogyott.

Igaz, hogy volt neki nagyon kellemes feladata is, a vendég művésznő fogadása, kalauzolása és mulattatása itt időzése alatt, a mit ő annyira lelkiismeretesen teljesített, hogy nemcsak a sok virágnak a vonatra pakolásánál intézkedett a legnagyobb szakértelemmel, de még meg is hosszabbította a terminust, elkísérvén *Náday* Ilonát visszautaztakor *Dombóvár*ig s bizony amilyen kevesen lettek volna elvégezni az előadás körül kifejtett ténykedését, annyian irigyelték az utóbbi köteleességét, de a melyet bizonyára ő is a legszívesebben teljesített.

A színházi előadás után a közönség nagy része és a szereplők csaknem teljes számban a nemzeti kaszinóba siettek át és kezdetét vette az első nyári

kaszinóestély.

Dacára annak, hogy a kaszinó udvara is teljes rendben, kivilágítva, a szabadban sétálók rendelkezésére állott, mégis csaknem szűknek bizonyult az épület sok termével a vendégek befogadására.

Annyi szép leány, asszony gyűlt össze, hogy egy téli bálon sem lehetne többet látni és az előadásban szereplők festői kosztümjeikben kellemes látványt nyujtottak, amint felfeltűntek a többi hölgyek estélyi öltözékei között.

Persze hogy a tánc megkezdésekor tömegesen tódultak a táncterembe és mindnyájan örömmel hódoltak a tánc élvezetének, a mely most annál kedvesebb, mert nem olyan sokszor van alkalom rá, mint volt a téli és farsangi szezonban.

A táncban *Náday* Ilona csak nagyon kevés ideig vett részt, mert ő az előadást követőleg édes anyja és pécsi ismerősei körében az igazgatói teremben vacsorázott, mely után egy négyest táncolt *Reeh* György tanácsossal és egy rövid csárdást ifj. *Jeszenszky* Ferencsel, a képviselő fiával és 1 órakor már hazament.

Sokan nézték a táncoló művésznőt, a ki csárdás táncával megmutatta, hogy igazi magyar leány is, mert olyan szépen, tűzzel táncolt, akárcsak a mi hires. pécsi táncosnőink s bár ez némileg kitérés is, itt említjük meg, hogy tényleg meg fog válni a népszínházról, a hol nem méltányolják eléggé, pedig milyen kár lesz, ha ő is külföldre fog majd menni, mint a hogyan hasonló okból annyi kitűnő művésznőnk tett.

Az estélyen jelen voltak: *Blaskovics* István, *Kardos* Kálmán, *Zsolnay* Miklós, *Szily* Pongrác, *Bogyay* Vince, *Turcsányi* Pál főtörzsorvos, *Eckensberger* György, *Cankl* József és *Brillmayer* alezredek, *Bánffay* Simon, *Nagy* Jenő, *Jeszenszky* Lajos és még igen sokan a város és vidék legelőkelőbbjei közül.

A hölgyek névsora a következő: *Arnhold* Lajosné, dr. *Angyal* Béláné, dr. *Bahula* Jó-

zsefné, *Beretvás* Sandorné, *Bach* Ferencné, özv. *Bedő* Károlyné, *Breining* Péterné, *Cankl* Józsefné, *Duka* Achillné, *Dulánszky* Lajosné, *Doma* Károlyné, *Eizer* Jánosné, *Erreth* Jánosné, *Erreth* Antalné, *Eötvös* Gusztávné, dr. *Friedl* Károlyné, *Folc* Lajosné, *Forray* Valérné, *Fekete* Mihályné, *Farkas* Miklósné, *Hoffmann* Lajosné, *Haksch* Lajosné, *Hillebrand* Ferencné, *Jobst* Béláné, *Jilly* Alajosné, özv. *Jilly* Ignácné, özv. *Kaltnecker* Györgyné, *Kaffka* Károlyné, *Kristóf* Tódorné, *Koszits* Ákosné, *Levicky* Gyuláné, özv. *Luiser* Viktorné, *Molnár* Kálmánné, özv. *Müllher* Lajosné, *Náday* Ferencné, *Opris* Péterné, *Pintér* Józsefné, *Pfeffer* Józsefné, *Radocsay* Sandorné, dr. *Seh* Károlyné, *Szily* Jánosné, *Szily* Tamásné, *Szabó* Imréné (Üszög), *Simon* Józsefné, *Trixler* Alajosné, özv. *Thaler* Gusztávné, *Taky* Gyuláné, *Vajda* Józsefné, *Zelesny* Károlyné. *Breining* Olga, *Bedő* Panna, *Balán* Mici, *Bach* nőv., *Baumgartner* Karolin (Bécs), *Bodó* Ilona, *Beretvás* nőv., *Cankl* Fidi, *Chinorány* Iza, *Dedinszky* Olga, *Duka* Mileva, *Doma* Oktavia, *Elter* Mici, *Eizer* Ilona, *Eötvös* Ilka, *Ehn* Emilia, *Eckensberger* nőv., *Fekete* Irma, *Folc* Elvira, *Farkas* Irma, *Handwerk* Ella, *Hoffmann* Marián, *Hillebrand* Janka, *Jilly* Böske, *Jilly* Verona, *Karner* Adél, *Károly* Etel, *Kaltnecker* Ilona, *Luiser* Margit, *Lutsch* Mariska, *Lauber* Margit, *Marek* Paula, *Mülherr* nőv., *Mussong* Józsa, *Náday* Ilona, *Némethy* Mici, *Nagy* Clemi, *Németh* Melanie, *Opris* Angela, *Pfeffer* Ilka, *Ratkovics* Ilona, *Radocsay* Mariska, *Ramesberger* Eugenia, *Rihmer* Margit, *Sommer* Irma, *Simon* Lujza, *Szily* nőv., *Szabó* nőv. (Üszög), *Trixler* Aranka, *Tomanek* Paula, *Talián* Imi, *Zemanek* nőv., *Zelesny* nőv., *Zsiga* Gizella.

Lutz István halála.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1898. június 6.

Gyászlobogó hirdeti a városháza tornyán, hogy Pécs szab. kir. város elvesztette egy tisztviselőjét. Meghalt *Lutz* István, bányatelepi rendőrkapitány és m. kir. anyakönyvvezető, egyike a város legbuzgóbb, ügyszerető és önfeláldozó tisztviselőinek.

Halála váratlan és lesújtó volt. Váratlan mindenkire, mert hiszen a legjobb egészségben, az ő csendes, megszokott, vidám jókedvében látták még szombaton is; lesújtó nemcsak a bálványozásig szeretett feleségére és gyermekére, de ismerőseire s barátaira is, mert véle a legjobb férj, a legszeretőbb atya és rokon s a tiszta, önzetlen, nyílt szívű és igaz barát mult ki az élők sorából.

Szombaton délelőtt még bent járt a városházán. Hivatali ügyeit elvégezvén, tisztviselőtársait sorra látogatta, mint máskor is szokta s beszélgetés közben az egyiknek az ő csendes humorával ezt a megjegyzést tette:

— Csak a közszolgálatban meg ne erőltesd magad, mert ha valaki halálra fárad is, forró elismerésen kívül más nem jár neki!

S nevetett a többiekkel jóízűen s aztán sietett sógornőjének, *Thaly* Lujzának, megye-utca 5. szám alatti házába, hová mikor bejött a városba, rendesen szállni szokott feleségével és fiával, a ki mint a ciszterci főimn. III. osztályának növendéke, innen is jár iskolába. Csak délután ment ki bányatelepre s munkában töltötte a napot, majd a szerető családi körben az estét, vidáman, boldogan.

Vasárnap reggel háromnegyed hat órakor felkelt s kinyitotta szobája ablakának redőnyeit. Azonban heves főfájást érezvén, visszafeküdt ágyába. Felesége aggódó szeretettel vette körül, de még mielőtt kérdezhetne volna tőle, mi baja s ne küldjön-e orvosért, *Lutz* már elvesztette eszméletét.

Azonnal orvosért siettek s be a városba csakhamar megérkezett a Hiób-hír, hogy *Lutz* a szél megütötte. S a beteg eszmélete nem is tért vissza. Agyát sirva állták körül

felesége, gyermeke és a városból kisiető rokonai. Orvosok is jöttek, de az orvosi tudomány már nem állhatta útját a halálnak.

A szomorú hírre *Oberhammer* Antal, rendőrkapitány, kocsin kisietett Bányatelepre. De nem tudott a beteggel beszélni, a kínél nemsokára beállt az agónia. És déli 12 órakor a halál hatalma leverte az egészséges, életerős testet s a legjobb férj, a legszeretőbb atya és rokon, az ügybuzgó tisztviselő, a jó barát, az egyszerű, szegény, de munkás ember megszűnt élni.

Hirtelen halálának híre általános megdöbbenést és részvétet keltett mindenütt. *Oberhammer* Antal rendőrkapitány délután ismét kiment Bányatelepre és megejtette a főnökét vesztett rendőrkapitányság hivatalos átvételét. Egyelőre a teendők ideiglenes végzésével *Selényi* Antal rendőrbiztos bízott meg, míg a főispán nem rendeli el a helyettesítést.

Lutz István negyvenkét éves volt; feleségével, szül. *Thaly* Elvirával tizenhét évet töltött boldog házasságban, hivatalán kívül csak a szerett nőnek és egyetlen fiának, a tizenháromeves *Lutz* Miklósnak élve. Magocson született s apját korán elvesztvén, a pécsi püspöki árvaházban nevelkedett. Itt végezte iskoláit és jogi tanulmányait is. Ezek befejezése után, 1882-ben rendőrtogalmazóvá választották meg a városhoz s mint ilyen úgy *Tróber* Mátyás, mint *Lechner* Gyula rendőrfőkapitányok, mint főnökei, elismerését és szeretetét kivívta ügybuzgó és fáradhatatlan munkásságával. Hat év után, 1888. május 1-én megválasztották az elhunyt *Csukly* bányatelepi rendőrkapitány helyére s tíz éven keresztül vezette a legnagyobb elismerésre méltóan a kapitányság, a községi bíróság és a polgári házasság behozatala óta az állami anyakönyvvezetési hivatal ügyeit is.

Mint tisztviselő, mindenkor buzgó és lelkiismeretes volt. Tíz évi rendőrkapitányi működése alatt mindenkor nagy gondot fordított a bányatelepi munkásnép viszonyaira s sztrájk az ő működése alatt, csak egyetlenegyszer, 1893-ban volt a Bányatelepen. Mint ember, szerény és csendes volt. Mértékletes, teljesen visszavonult életet élt és felesége, gyermeke, özvegy édes anyja képezte minden gondját s örömét. Talán ez a nagyon is visszavonult, rendes életmód segítette elő váratlan halálát, mert egészséges, kövér testének kevés volt a mozgás, a mit tett. Pontossága még abban is kitűnt, hogy nyáron kilenc, télen nyolc órakor már nyugalomra tért s mindenben a csendes, békés, egyszerű életet kedvelte.

Haláláról a mélyen lesújtott család a következő gyászjelentést adta ki:

„A legjobb férj és apa nincs többé. A szeretettől túlradó szív megszűnt dobogni. Ma, június 5-én déli 12 órakor költözött az örökévalóságba pár órai szenvedés után *Lutz István*, Pécs sz. k. város rendőrkapitánya, m. k. anyakönyvvezető, tevékeny és áldásos életének 42., boldog házasságának 17-ik évében. Meghült teteme f. hó 7-én d. e. 10 órakor fog pécsbányatelepi lakásán beszenteltetni és d. e. fél 12 órakor a pécsi, budai külvárosi temetőben, a családi sírboltba örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szt. mise áldozat f. hó 8-án reggel 8 órakor fog a pécsbányatelepi templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Pécsbányatelep, 1898. június 5. Béke lengje körül áldott porait! *Lutz* Istvánné *Thaly* Elvira, neje. *Lutz* Miklós, fia. Özv. *Lutz* Ádámné, anyja. Özv. *Thaly* Sándorné, napa. *Thaly* Lujza, Puskásné *Thaly* Ilka, *Thaly* Olga, sógornői. Puskás Jenő, sógora.»

A városi tisztikar is adott ki gyászjelentést a következőkben:

„Pécs szab. kir. város tisztikara mély fájdalommal jelenti szeretett kartársának, *Lutz* István rendőr alkaptánynak élete 42. évében, foló hó 5. napján váratlanul bekövetkezett elhunytát. A felejtethetlen kartárs hült tetemei folyó hó 7-én délelőtt 10 órakor fognak Bányatelepen beszenteltetni s 1/2 12 órakor a budai külvárosi sírkertben örök nyugalomra helyezni. Pécs, 1898. évi június hó 6-án. Emléke legyen áldott!»

A város Tanácsa ma délelőtt tartott ülésén az elhunyt halála feletti részvétét és érdemeit jegyzőkönyvbe iktatta s özvegyéhez is részvétiratot intéz, koporsójára az összes tisztviselők nevében diszkoszort helyez s holnap a temetésen testületileg vesz részt.

Hirek.

Pécs, 1898. június 6.

Napirend 1898. június 7-én.

Naptár: kedd, június 7. — Róm.-kath.: Róbert. — Prot.: Róbert. — Görög-kel. (május 26.) Kárpusz. — Zsidó: Síván 17. — Nap két 3 óra 48 perckor; nyugszik 7 óra 36 perckor. — Hold két 10 óra 25 perckor este; nyugszik 6 óra 43 perckor reggel.

Időjárás: hőmérséklet 19 Celsius fok meleg; légnyomás 756. — Kilátás: a központi meteorológiai intézet jelzése szerint: száraz idő, hőemelkedés várható.

Katonai felülvizsgálat a vármegyeházán 8 órakor.

— (Meghívó az urnapi körmenetre.) *Troll* Ferenc püspöki helynök a folyó hó kilencedikén, Urnapján, tartandó körmenetpen való részvételre meghívta az összes megyei és városi hivatalok tagjait.

— (Gratulálók Kardos Kálmán-nál.) Tegnap volt *Kardos* Kálmán országgyűlési képviselőnek, volt pécsi főispánnak születésnapja, mely alkalommal Pécsről *Trixler* Károly alispán, *Dragonescu* Döme pénzügyigazgató *Ország* Lajos, *Nagy* Jenő, *Jeszenszky* Lajos, továbbá *Perczel* Béla bonyhádi és *Jeszenszky* Gyula pécsváradi főszolgabírák keresték fel hidasdi birtokán jókívánataikat neki kifejezni. Az ünneplő magyaros vendégszeretettel fogadta a gratulálókat és magánál tartotta őket ebédre, mely után a pécsi vendégek, mielőtt hazatértek volna, meglátogatták *Hetyey* Sámuel püspököt Nádasdon, kinél magukat előre bejelentették. A püspök a nála szokásos szívlyességgel fogadta vendégeit, megmutogatta nekik az egész, fényesen és izlésesen berendezett kastélyt, s miután jó magyar szokás szerint egy pohár borral is megkinálta őket, a tisztelgők a legjobb hangulatban tértek vissza Pécsre.

— (Számadások megvisszálása.) Tegnap *Gyenes* Kletus megyei főszámvevő *Orbán* Márton közigazgatási aljegyző kíséretében elutazott az utadó leszámolások foganatosítására, a mit Szászvár, Vékény és Kárász községekben fog ez alkalommal eszközölni.

— (Ünnepély Gyódon.) Vasárnap kora hajnalban sűrű mozsárlövések jeleztek a katlanszerű s gyümölcsfákkal körülvett Gyód németajku község lakosságának, nemzeti, hazafias ünnepélyük megtartását. A mindennapi és vasárnapi iskolásfiúk és lányok díszesen felöltözve, virágdíszszel és nemzeti szalaggal el látva jelentek meg az iskolaházban, hogy innét derék tanítójuk: *Lieber* József kísérete mellett, mint aki az egész ünnepélyt rendezte, elmenjenek Keszü anyaközségbe hálaadó istentisztelet megtartására azon alkalomból, hogy e nap az ezredéves évforduló-, a 48-as törvények megalkotásának és a tíz szobor iránti hálanyilvánításának megünneplése tervbe vétett. A hálaadó istentiszteleten a növendékek szép készültséggel oly szépen énekeltek magyarul, mit még a magyarok is megcsodáltak. Délután volt a tulajdonképeni ünnepély, melyre átrándult vendégek kíséretében *Andrin* Gergely plébános, kit a gyódiak községük határánál lovas bandériummal vártak. A szeretett lelkipásztort s a vendégeket nagy örömjongással, éljenekkel fogadták, mely után kezdetét vette az ünnepély a »Szózat« első versszakának elénekülésével, melynek többi versrészeit úgy szavalta el egy fiú, tiszta magyar kiejtéssel. Ekkor az emelvényre lépett fel

Andrin plébános és vázolta az ünnepély célját, hogy ezzel hazafias erényt gyakorolnak, megtanulják a hazát igazán szeretni. Ecsetelte a 48-as törvények fontosságát, melyekkel Magyarországon minden ember egyenlővé tétellett, mint amily egyenlők vagyunk Isten előtt, kinek mindnyájan gyermekei vagyunk. Különösen kiemelte jó királyunk szeretetét magyar népe iránt, hogy saját költségén nagyjaink közül tíznek szobrot emelni rendelt. Buzdította a népet a király iránti törhetlen hűségre, hisz ez a magyarnak hazafias erénye s mennyivel inkább tartozunk dicsőségesen uralkodó királyunknak e hűséggel, ki magyar nemzetével együtt érez. A tizek közül különösen méltatta Hunyady János érdemeit, mint a ki nemzete előtt Isten, király és hazája iránti hűségében utolérhetlen nagygyá tette magát. Lelkesítette egyuttal jó érzelmű népét, hogy legyenek ők is Hunyadyhoz hasonló jámbor keresztények és e keresztényi szeretet kapcsán ragaszkodjanak e hazához, melynek fiai, mert csak így lehet örökké boldog a haza és hazában a nép. Szívből éltette a hazát végül és a királyt, mit a nép vízhangoztatott kitörő lelkesedéssel. A nők és az öregek iránti tekintetből, kik nem bírják úgy a magyar nyelvet, hogy azok is megértsék az ünnepély jelentőségét, *Lieber* tanító beszélt röviden németül. Ezután elmondták sorban fiúk és leányok folyékony magyarsággal, tiszta kiejtéssel minden fennakadás nélkül a tizek életrajzi adatait, érdemeit, miközben hazafias verseket is mondtak el. Majd pedig egy leány röviden vázolta értelmesen a 48-iki törvényeket. Az a meglepő eredmény, mely az összes jelenvoltakat bámulatra ragadta s a szülők szeméből könnyeket varázsolt, valóban ritka szorgalomról tanuskodó fáradságot igényelt, mit ez a tehetséges, szerény munkástanító kifejtett tanítványaival. Huszonkét gyermek szavalt, kik közt pusztai szegény béres-cselédek gyermekei is szerepeltek. A hazafias szavaltok sorozatát »Árpád apánk« című énekek fejezték be. Majd pedig egy gyermek hálaszózatot tartott a Mindenhatóhoz és ígéretet tett társai nevében, hogy mindig jó hazafiak lesznek, hivesek a királyhoz és hazához. Végül a plébános záróbeszédet tartott, kiemelvén benne a tanító érdemeit, egyuttal felolvasta a kir. tanfelügyelőnek átiratát, melyben tudtára adja a kormány jutalmi elismerését. Intette a növendékeket tanítójuk iránti hálára, kitől oly sokat, szépet tanultak. Szüleik iránti szeretetre, engedelmességre intvén, egyetemlegesen a község lakosságát felhívta, miként e derék tanítónak törekvését tőlük telhetőleg segítsék elő, ki nemcsak egyszerűen a köteleességét teljesíti, de a községnek dicsőséget is szerez. Szeresék hazánk zengzetes nyelvét, melyet tartoznak elsajátítani; mert itt születtek, a haza szentelt földje ad helyet nekik. Legyenek jó katolikusok, mely vallás elterjedésének köszönhetjük ezredéves létünket. Vallásos szeretetükben egyesítsék a király és a haza iránti szeretetet, hogy mindezt igazán szolgálhassák. Ezután az egyházmegyei tanfelügyelő levelét olvasták fel, melyben a magyar nyelvben a legnagyobb haladást felmutató gyermek részére egy díszes hazafias tartalmu könyvet adományoz. Ezt *Schmidt* János V. oszt. tanuló nyerte el. A plébános is szép jelét adá áldozatkésztségének, mert ennek kapcsán minden szereplő gyermeket képekkel, erkölcsös irányu füzetkével és pénzbeli adománnyal jutalmazott meg. Még elhangzott a Hymnus és elszólt az ünneplő sereg, hogy első sorban a gyermekcsereg vegye ki a részét a mulatozásból, majd pedig este a nagyok tettek ki magukért vigságban, hazafias lelkesedésben.

— (Vizbefult gyermek.) Csak a multkor adtunk hirt lapunkban, hogy egy gyermek a Dunába halt Pakson; most ismét egy ily esetről értesít bennünket paksi levelezőnk. Ugyanis *Németh* József 10 éves iskolás fiú felment játszani a Paksnál kikötött hajók egyikére és ott — mivel pajtásainak be

akarta mutatni bátorságát — különféle veszedelmes mozdulatokat csinált. A többek között azt akarta produkálni, hogy ő a hajó szélességét három ugrással megjárja. Neki is indult és jó nagyokat ugrott ugyanarra, hogy a harmadik ugrásnál már átugrotta a hajó szélét is és velőt rázó sikolytással, fejfel a Dunába bukott. Egy darabig fentartotta magát uszással, de a megáradt Duna hullámai végre is maguk alá temették a szerencsétlen gyermeket, a kinek holtestét, habár rögtön keresésére indultak, nem sikerült megtalálni.

— **(Adakozás.)** *Streicher* József paksi új plébános — mint levelezőnk írja — azzal kezdte meg működését, hogy 100 frtot érő harmoniumját a legényegyleti dalárdának adományozta.

— **(Halálozás.)** Sz. Nagy Imre tenoristát, a ki ezelőtt két évvel Pécsen is játszott, súlyos csapás érte. Felesége, szül. *Vertán* Anna, életének 23-ik évében meghalt.

— **(Egy munkás szerencsétlensége.)** Tegnap reggel a vasuti műhelyben csaknem halálhozó szerencsétlenség történt. Több munkás egy teherkocsinak a műhelybe való betolásával foglalkozván, köztük volt *Cukor* János, 27 éves, nőtlen, műhelymunkás is. Nevezett vállalt a kocsinak vetve, úgy toltta azt, s mikor már a műhely ajtajához érték, fejét akkor sem vette el a kocsi oldala mellől. S egyszerre a kocsi és az ajtófélfá közé akadt a feje és véresre zúzódott. Rögtön eszméletlenül esett össze s alig bírták társai felocsolni. A rendőrségről *Ludvig* Ferenc dr. tb. tiszti főorvos ment ki a szerencsétlenség színhelyére és a súlyosan sérült embert kihallgatták. Ugy a tanúk, mint saját vallomása szerint, szerencsétlenségét egyedül saját vigyázatlansága okozta a szegény munkásnak, a kinek sérülése bár súlyos, de nem életveszélyes. Pucher-utca 40. szám alatti lakásán ápolják.

— **(Szentháromság vasárnapja.)** Tegnap volt Szentháromság vasárnapja, amely alkalomból reggel 8 órakor a belvárosi plébánia-templomból körmenet ment a Szentháromság szoborhoz, a hol *Magenheim* József plébános misét mondott. A körmeneten részt vettek a tanintézetek, a felekezeti iskolák növendékei, a katonaság és több ezerre menő hívők serege. A körmenetnek, valamint általában a tegnapi vasárnapnak a legszebb idő kedvezett.

— **(Egy leány miatt.)** Egy leány miatt veszték össze tegnap este a Percel-utcában *Balkó* Károly, az »Otthon«-kávéház háziszolgálója és *Csonka* Gyula kőművesegéd. A verekedést *Balkó* kezdte, a ki már délután is mulatott s gazdája panaszára rendőrileg kellett felszólítani, hogy ne hagyja ott a kávéházban levő dolgát. A verekedésben vér is folyt mindkét részről, de mégis *Balkó* huzta a rövidebbet, mert *Csonka* egy kövel jobb szemén ütötte, úgy, hogy harcképtelenné lett. Bevitték a városi kórházba s most ott ápolják. A szemét ugyan nem veszté el, de jó pár hétbe belekerül, míg felgyógyul.

— **(A pécsi építőmunkások dalkara)** alakulása alkalmából vasárnap tartotta dalszavalat- és színelőadással egybekötött kerti ünnepélyét, mely úgy anyagilag mint erkölcsileg igen szépen sikerült. A rendezőség gondoskodott arról, hogy a jelenlevő közönség ne unatkozzék, mert már délután 4 órakor megkezdte a »Marseillaise« éneklésével a műsort, utána *Horváth* József szép hangsúlyozással szavaltta el a »Milliók nevében« című verset. Ezután következett a »Meglepetés« előadva 5 műkedvelő ur által. Ezek után még szavaltak *Losz* Mari, *Németh* Anna és *Schmira* Károly, szintén igen szépen. A dalkar ezután a »Földművelő indulót« énekelte el, nagy tettség közt. A világposta ezalatt folyton közlekedett. Este 8 órakor kezdetét vette a »Gyöngy-élet a katonáélet« c. énekes életkép, melyben *Decsi* Antal, *Losz* Mária, *Lukács* János, *Kispap* István, *Mitrovics* József és *Pécs* József játszottak odaadólágy igyekezve az előadás si-

kerét emelni; a többi szereplők szintén eleget tettek kötelességüknek. Az életkép végén görög tüzfény világítás mellett bemutattak egy élőképet: az élet, a munka és tudomány istennőjét. Elsőt *Krisztián* M., a másodikat *Mihálovics* Anna, a harmadikat *Vojtek* Julis személyesítették. Ezután tánc következett, mely *Horváth* Gyula zenekara mellett a reggeli órákig eltartott.

— **(Vándorló gyerekek.)** *Weninger* János, kilencéves és *Weninger* Mari, hatéves gyerekek, a kik testvérei egymásnak tegnap délután 2 órakor Német-Bölyből elindulva, nyakukba vették a mohácsi országutat, hogy bejönnek Pécsre. És be is jöttek, csak hogy este tíz órára értek a város alá, a hol *Fekete* Jenő biciklista vette őket észre és bevezette a rendőrségre. Ott a gyerekek előadták, hogy Pécsen szolgál egy nővérük, annak meglátogatására jöttek be a szüleik tudta nélkül. A cseléd *Jakobovics* Józsefnél szolgál, a balokányi uszodában; itt találtak a gyerekek aztán éjjeli szállást és gondos ellátást addig, míg szüleik haza viszik őket.

— **(Halálos esés.)** Halálosvégű bal eset történt Kovácshidán. *Zsili* Dániel, 58 éves kajdaci kéregető, eperfalevél-szedés közben leesett a fáról fejfel lefelé, szerencsétlenségére az ott levő köhalom tetejére, úgy hogy koponyáját betörte, minek következtében még az nap délelőtt kiszivedett. Hullája másnap orvosrendőri vizsgálat után Kovácshidán eltemetett.

— **(Angyal csinálók.)** Egy névtelen feljelentő levél alapján tudomására hozott a siklói csendőrségnek, hogy *Markó* Zsuzsa kovácshidai lakosnő kuruzslással foglalkozik és az angyal csinálást üzletszerűleg folytatja, ennek alapján *Markó* Zsuzsa kérdőre vonatott és beismerte, hogy *Csizmázia* Juli és *Kovács* Mária matyi, *Bagi* Zsófi vaisyloi lakosnők méh-magzatát elpusztította, mit utóbbiak is beismertek és *Csizmázia* Juli méh-magzatát, mely már négy hónapos volt, előadták. A siklói járásbírósnak átadattak.

— **(Az aranyláz.)** Az angol négyárbcos »*Marion-Frazer*« földézetén, a mely nagymennyiségű gabonát szállított *Tacomából* *Klondyke*-be, rendeltetési helyére megérkezése után lázongás ütött ki. A hajó legénysége vonakodott a visszautazásra az előkészületeket megtenni és a klondykei aranybányákban akart szerencsét próbálni. Végre az amerikai kikötőhatóságok erélyes közbelépése és a kapitány fenyegetései, hogy mindenkit, aki parancsának ellenáll, lelövi, kijózanították az aranyláz matrózokat és a hajó fölszedte horgonyait. A lázongás vezéreit megláncolták és szigorúan őrködnek fölöttük. Kettőnek a foglyok közül mégis sikerült az örököt félrevezetni és körülbelül ezer méter távolságra a szárazföldtől a tengerbe ugrottak, hogy a parthoz uszszanak. A két vakmerő matróz közül az egyik a hullámokban lelte halálát, a másikat pedig a parti lakosok alétan huzzák ki a vízből.

— **(Ribillió a Három csillagban.)** *Stern* Józsefnek, a Szigeti-országuton levő »Három csillag«-hoz címzett kocsmájában az éjjel nagy ribillió volt. Huszárok és negyvennégyes bakák mulattak a kocsmában s összeveszvéen a dézsahölgyek miatt, szóról-szóra formális ütközetbe keveredtek. Egy őrmester rendet akart csinálni, de a huszárkáplár azt mondta neki, hogy — otthon parancsoljon. Az őrmester haza is ment a kaszárnyába s fegyveres őrség jött vissza. Az őrzőket aztán kiürítette a kocsmát és a hadfiakat be-kísérte. A ribillió vége természetesen bizonyos számú »ájnceln« lesz.

— **(Elfogott gyilkosok.)** Körülbelül két év előtt történt, hogy *Somogy-Szilben* ismeretlen tettesek meggyilkolták *Adler* Józsefet és több tagból álló családját. A gyilkosokat két éven át eredménytelenül nyomozták, csak most sikerült a csendőröknek kézre-kérinteni őket *Bogdán* Péter és *Kalányos* János teknőscigányok személyében. A gyilkosok, a kiket a baki erdőben fogtak el, beállították

bűnüket és cinkostársaikat is megnevezték. Ezek *Csonka* József, *Kalányos* Vendel, *Orsós* Treszka és *Orsós* Julia cigányok. Az elfogott gyilkosokat átadták a nagykanizsai törvényszéknek.

— **(Lázító szocialisták.)** A bácskai szocialista vezérek újabb lázításáról értesít mohácsi tudósítónk. Az ottani *Rosenthal*-féle téglagyárban körülbelül négyszáz munkás dolgozik már évek óta, akik békében és sorsukkal elégedetten élnek. A napokban a bácskai vezérek kezdtek közöttük izgatni és lázítani, de eredménytelenül, mert a munkások kijelentették, hogy munkadíjaikkal meg vannak elégedve. A szocialista »vezérek« pedig a mozgósított csendőrség elől idejekorán ellillantak.

— **(Utalványozott osókok.)** Egy közeli községben történt a következő mulatságos eset. A kisszerű postahivatalban nagy buzgósággal rendezte a leveleket a fiatal, pelyhedző állu expeditor. Egyszerre csak kopogtatnak az ajtón és belép félénken egy üde, fiatal, formásarcu tanyai leány. Utalványt hozott. A kiadó kiadja a csomagot és aztán kérdezi a piruló leánytól, hogy miért nem vágta le az utalvány szelvényét, mikor oda az ő számára írva van valami.

— Nem tudok olvasni, szól szégyenkezve a kis leány, tessék elolvasni helyettem.

A kiadó olvassa: »Itt küldök ajándékba egy fejrevaló selyemkendőt s ezer csókot.« A fiatal kiadó a csinos leányra tekint s aztán hivatalos komolysággal mondja:

— A csomagot már megkaptam, a csókokat is mindjárt meg fogja kapni.

A leánynak imponált a hivatalos komolyság, meg a csinos, egyenruhás ifju is, gondolta magában: ha már egyszer meg van írva, akkor hát meg kell lenni. Oda tartotta tehát mind a két piros pozsgás orcáját és engedte szép türelmesen, míg az expeditor kedvére kicsókolja magát. Utoljára maga se bánta a dolgot, hanem mikor hazaért, eldicsekedett, hogy mégis csak hatalmas mesterség a postás-mesterség, mikor már a Bosnyák-országból küldött csókokat utalványon is meg lehet kapni.

Az optikai cikkek megérkezéssel felhívom a n. é. közönség b. figyelmét a legjobb, legújabb párisi látcsövek, hő és légsúlymérők, legjobb arany, ezüst, állany és teknősbekacsont szemüvegek és orrcsüptetők, legfinomabb kristályüvegek és hegyjegecek beszerzésére, amelyeket oly jutányos árban és kifogástalan minőségben árusítok el, hogy a vevőnek az árban nemcsak tartós öröme telik, hanem amellet olcsóbb és előzékenyebb kiszolgálásban részesül, mint bárhol másutt. Mindennemű e szakmákba vágó javításokat és elkészítéseket legjutányosabban és pontosan eszközöl *Schönwald* Imre.

Törvénykezés.

Somogyi Károly pöre.

Érdekes bűnvádi feljelentés érkezett az aradi kir. törvényszékhez. *Somogyi* Károly, a pécsi színház igazgatója család miatt emel benne panaszt az aradi szintársulat egyik előkelő tagja és felesége ellen és kéri, hogy a legszigorubb eljárást sürgősen rendelje el a törvényszék, mert ő a maga jussát nem engedni veszni.

A feltűnést kelző ügy előzményei igen érdekesek. Van abban egy csomó bohém könnyelműség, amelyhez hasonlót *Murger* se igen fest a híres darabjában, akad azonban frapáns vigjátéki fordulat is, amely növeli a bűnvádi feljelentés komikumát.

Ugy történt, hogy a kérdéses színészpár négy év előtt elszerződött *Somogyi*-hoz. Mikor a szerződést megkötötték, annak rendje és módja szerint előleget is vettek fel a direktortól, 1400 frtot. Időközben azonban a szí-

nézőpár megmondta a dolgot és instanciát adott be Somogyihoz, bontsa fel a velük kötött szerződést, mert nekik jobb szerződésük akadt.

A direktorok lágszivűek s mivel Somogyi is direktor, engedett a kérelemnek és a szerződést megsemmisítette. Persze az 1400 frtot nem engedte el. A színészpár adott róla szívesen elismervényt és kötelezte magát, hogy havi 25 frtokat fog fizetni mindaddig, míg az összeg le nem lesz törlesztve. Biztosítékul lekötötték színészi fizetésüket és minden ingó vagyonukat, (mert a színészek ingatlana csak a holdban szokott lenni.) Ezzel a dolog szép rendben el lett volna intézve.

Most aztán megkezdődött a bohém-körökben jól ismert procedura, tudniillik a színészpár már az első terminusnál elmulasztotta a törlesztést, sőt még akkor sem fizetett, mikor az időközben lágszivűből kegyetlenné vált igazgató pert akasztott a nyakába. Jött a végrehajtó és kiderült, hogy a színészpár máshol vett fel előleget, még pedig olyan nagyot, hogy miatta teljes lehetetlen a foglalás. Várt tehát addig, míg ezt az ügyet tisztázzák. Megtörtént ez is. Ekkor meg az volt az akadály, hogy a fizetésüket Somogyi orra elől lefoglalta Hufnágel Józsefné vaali lakosnő 1700 frt követelés és járulékaik erejéig.

Az előlegnek ilyen variációja közt a kérdéses színészpár elszerződött Aradra, Leszkay Andrásnak. Itt sem voltak még és már kereste őket a bírósági szolga kék papirossal, foglalással, Somogyi Károly nevében. Somogyit azonban állandóan üldözi a fátum és Hufnágel Józsefné. Hufnágel Józsefné ugyanis újból bejelentette az igényeit 1700 frtért, megelőzve vele az igazgatót. Így Somogyi csak felülfoglalást eszközöltetett, ami olyanformán történt, hogy amikor a Hufnágelné követelése letelik, ő jött vona a sorra.

Hufnágelné meg is kapta a pénzét hiány nélkül. Somogyi már nyújtotta kezét a gázi után, de ismét beütött a bomba — Leszkay András személyében. Leszkay ugyanis bejelentette a bíróságnál, hogy ő a kérdéses színészpárral felbontotta a szerződést, azok társulatának nem tagjai, tehát nem is foglalhatja le a fizetésüket.

Somogyi már ezt nem tűrhette tovább. bűnvádi feljelentést tett a színészpár ellen család büntette miatt. Azzal vádolja őket, hogy az ő kijátszására összebeszéltek.

Most jön aztán a java. Kinyomozta a direktor, hogy az a bizonyos Hufnágelné, aki oly sok borsot tört az orra alá, tulajdonkép nem más, mint a beperelt színész édesanyja, akinek mint ő mondja, nem 1700, de 100 frtja sem volt életében egy csomóban, olyan szegény asszony. Honnét adhatott volna tehát ily tekintélyes összeget kölcsön a fiának? Azt is bebizonyítani igéri, hogy a színész a lefoglalás után maga vette fel a fizetését a pénztárnál és nem Hufnágelné, aki a gázsit lefoglalta.

A törvényszék mit tehetett mást? A meglehetősen bonyolult ügyben elrendelte a vizsgálatot.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése június hó 6-án. (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) A képviselőház — kétheti pünkösdi szünet után — ma tartotta első ülését. A Lepsényi-ügyben a napirend előtt *Rakovszky* István megtámadta a függetlenségi pártot s *Lepsényi* Miklós megveréseért bejelenti a képviselői mentelmi jog megsértését.

Eötvös Károly nagy tetszés között reflektált *Rakovszky* támadására. Fölhívta a néppártot, hogy feleljen a vádakra, melyek szerint a nemzet dicső alakját, *Kossuth* Lajost, gyalázókkal közösséget tart. Alávalóságnak nevezi a néppárt lapjának, az „Alkotmány”-nak gyanúsítását, mintha a függetlenségi párt a kormányval paktálna.

Rakovszky István erre dühösen fölpattan s fölolvass 1872-ből kortesverseket, melyekben „*Karolusz*” álnév alatt valaki *Kossuth* Lajost támadta. Oly tendenciózusán beszélt *Eötvös*-höz, hogy *Eötvös* Károly személyes kérdésben kijelentette, hogy a verseket nem ő írta, hanem *Nagy Géza*, lepsényi községi jegyző.

Erre óriási derűtség támadt.

Pichler Győző személyes kérdésben szólalt föl. *Rakovszky* azt mondta, hogy ő leselkedett *Lepsényire*. *Rakovszky* tudva valótlanságot állít.

A néppárton erre óriási zaj keletkezett és kiabáltak:

— Rendre! rendre!

Az elnök *Pichler* Győzöt és *Hentaller* Lajost rendreutasította s ezzel a vihar lecsendesedett.

Napirendként több mentelmi ügyet és vicinális törvényjavaslatot tárgyaltak.

Bartha Miklós mentelmi jogát nem függesztették föl.

TÁVIRATOK.

— **Egy volt miniszter választói között.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.)

Hieronymi Károly vasárnap Aradon a Fehéskereszt nagytermében mondotta el beszámoló-ját, melyet a nagyszámban egybegyűlt választók feszült figyelemmel kísértek. A kiegyezésről — ugymond — kötelessége szólani, meggyőződése, hogy a kiegyezést Ausztria hátráltatja és tekintet nélkül az ausztriai viszonyokra, a mai provizoriumos állapotból ki kell bontakozni. Ezen állapot állandósítása nem volna helyes, habár igaz, hogy tavaly indokolt volt. A vám- és kereskedelmi szerződéshez mindenáron ragaszkodni az osztrák követelések emelését involválna Ausztriával csak parlamenti alkotmányos alapon szerződhetünk és ha ez nem sikerülne, akkor kell, hogy az ország önálló törvényes intézkedési jogával éljünk. Életkérdés ugyan mindkettőnkre megegyezni és ha vámszerződéssel nem sikerülne, utolsó esetben vámszövetséget ajánlana, amely ugyan sok bajjal járna. A valuta-rendezést szintén Ausztria hátráltatja. Az önálló bankot az osztrák-magyar bank mostani vezetőivel kellene megcsinálni. A munkás-kérdést rendezni fölülte fontosnak tartja. Végül vázolja a nemzet és király közti őszinte bizalmat, a magyar tisztképzést, tiz szobrot, negyvennyolc jubileumának megünneplését, ezeket mind *Bánffy* és kormánya tapintatos eljárásának köszönhetjük. (Frenetikus taps.) *Steinhardt* a választók nevében a fölvilágosítást megköszönte. Azután lelkes hangulatu bankett következett.

— **Barabás Béla beszámolója.**

(A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) *Barabás* Béla országgyűlési képviselő vasárnap Mezőberényben választóinak beszámolt. A kiegyezésről és *Kossuth* gyalázóiról nagy tetszés mellett beszélt. Nálunk ez biztosítva van, azonban nem így áll ez Ausztriában. Az osztrák parlamenti viszonyok a javaslatok számára, még az előbbi kormányok idejében kiszámíthatatlan helyzetet teremtettek. A magyar törvényhozás számba vette az osztrák pártviszonyokból előállott kritikus helyzetet és hogy a kiegyezési javaslatok törvényes előkészítésére időt adjon, a tényleges állapotot folyó év végéig törvényileg meghosszabbította. Levonja a mondottakból a konzekvenciákat arra nézve, hogy mily állást foglal el a kiegyezési javaslatok mai, krízisre vezető, megfenekelett helyzetében. A helyzet kulcsát ez idő szerint az osztrák alkotmány képezi és végső esetben tudna csak megnyugvást találni a külön vámterület létesítésében.

— **Képviselői beszámoló.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) *Csongrádon* *Gajary* Ödön vasárnap tartotta választói előtt beszámoló-ját. A közgazdasági kiegyezésről szólva,

azt mondja, hogy úgy politikai mint gazdasági vonatkozásaiban Magyarországon és a monarchia másik államában ez a kérdés sokkal inkább közletről érint mindannyiunkat, hogy sem nyugodt és elfogulatlan mérlegelésen alapuló, tárgyilagos állásfoglalás nélkül állhatnánk a viszonyok fölvetette kérdések egész sorozata elé, a melyek még a jelen év vége előtt megoldást követelnek. Osztrák szomszédainknak elvégre is ki kell ábrándulniok abból a megrögzött fölfogásból, hogy Magyarország az osztrák-magyar monarchiában nem jelent egyebet egy nagy fölvétel-képességgel bíró fogyasztási piacnál, a melynek csakis az a hivatása, hogy az osztrák iparnak legyen monopoliához hasonló biztosítéka. A kormányoknak a törvények megalkotása iránt létrejött előzetes megállapodásai, úgy nálunk, mint Ausztriában törvényhozási szankcióval kell, hogy birjanak.

— **Meggyilkolt köztársasági elnök.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) New-Yorkból írják, hogy egy caphaitii távirat szerint a sant-domingói köztársaság elnökét meggyilkolták.

— **Merénylet egy püspök ellen.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.)

Vasárnap délelőtt 9 órakor *Zmajanovits* szerb püspököt, midőn a pünkösdi ünnepi szertartáshoz teljes ornátusban a rezidenciából a templomba haladt, egy *Popovits* nevű elzüllött ügyvédi irnok egy nagy karóval megtámadta és le akarta ütni. Az ütések azonban a püspök titkára és huszára fölfogta; a merénylőt pedig lefűlelték és mivel folytonosan dühöngött, a közönség köréből többen odarohantak hozzá és véresre verték. A rendőrség kirukkolt és megkötözve vitték a rendőrségre, ahol lecsukták. A merénylet óriási skandalumot okozott az ünnepi menetben; a sorfalat álló fehérruhás leányok ijedten széjjel-rebbentek. A püspök nem vesztette el lélekjelemlétét és a szertartást rendesen elvégezte. Ezután többen fölkeresték, többek között *Pálffy* főispán is. A merénylő, aki két jogi vizsgát tett le, középkorú ember és zugirászzal is foglalkozik. Egy ideig a zlatinjai és voplovici zárdában is volt mint barát, de onnan is ki kellett csapni. Általános a vélemény, hogy *Popovits* csak eszköze volt annak a féktelen bandának, amely a püspököt folyton támadja. A dolog a jobb érzelmű szerbek körében is nagy fölháborodást keltett.

— **Egy orvos szerencsétlensége.**

(A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Budapestén *Weiner* Emil orvos a Rókus-kórházban boncolás közben megsértette bal kezefejét. Ügyet sem vetett a dologra; a kéz ma megdagadt és vérmérgezés állott be. A fiatal orvos haldoklik.

— **Népgyűlés az önálló vámterület mellett.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.)

Cegléden tegnap három népgyűlés volt, melyen *Kossuth* Ferenc egy óráig tartó beszédet mondott. A népgyűlés elfogadta az önálló vámterületre vonatkozó határozati javaslatot.

— **A spanyol-amerikai háború.**

(A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.) Londonból jelentik, hogy a san-jagó de kubai öbölben a spanyol hajóhad el van zárva; nem mozdulhat, mert az amerikaiak által — állítólag — önként elsüllyesztett „*Marimac*” hajó elzárta a kikötőt.

— **Verekedő honatyák.** (A „Pécsi Figyelő” eredeti távirata.)

Rakovszky István *Pichler* Győzöt a képviselőház mai ülésén mondott ama nyilatkozata miatt, hogy tudva valótlant mondott, provokáltatta. A felek ségégei gyanánt *Ivánka*, *Bolgár*, *Rátkay* és *Dienes* szerepelnek.

Laptulajdonos Felelősszerkesztő
SZAUTTER GUSZTÁV PLEININGER FERENC
TAISZ JOZSEF
kiadó.